



*Kuinka
rakastua
kirjakaupassa*

*VERONICA
HENRY*

BAZAR

Kuinka
rakastua
kirjakaupassa

VERONICA
HENRY

Suomentanut Kaisa Ranta

BAZAR



Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Englanninkielinen alkuteos *How to Find Love in a Bookshop*
Copyright © Veronica Henry 2016

Suomentanut Kaisa Ranta

Leo Tolstoin *Anna Karenina* -romaanista poimitun
katkelman (s. 31 ja 318) on suomentanut Eino Kalima.
8. painos. Porvoo: WSOY 1962.

James Joycen *Ulysses*-romaanista poimitun katkelman (s. 31)
on suomentanut Leevi Lehto. Helsinki: Gaudeamus 2012.

Marcel Proustin *Kadonnutta aikaa etsimässä. Swannin tie: Combray*
-romaanista poimitun katkelman (s. 143) ovat suomentaneet
Pirkko Peltonen ja Helvi Nurminen. 2. painos. Helsinki: Otava 1968.

Antoine de Saint-Exupéryn *Pikku prinssi* -romaanista poimitun
katkelman (s. 296) on suomentanut Irma Packalén.
Helsinki: WSOY 2016.

Alfred Tennysonin runosta *Ring Out, Wild Bells* (s. 363)
poimitun katkelman on suomentanut Kaisa Ranta.

ISBN 978-952-376-841-3

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Prologi

Helmikuu 1983

JOS JOKU OLISI TULLUT vuosi sitten kertomaan Juliukselle, mitä tapahtuisi, hän ei olisi ikinä uskonut. Että tässä hän nyt seisoi tyhjässä liikehuoneistossa, vauva lastenvaunuissa, ja harkitsisi vakavissaan tarjouksen tekemistä.

Lastenvaunujen kanssa oli käynyt uskomaton tuuri. Julius oli nähnyt mainoksen pihakirpputorista Pohjois-Oxfordin paremmalla alueella eikä tarjoushaukkana ollut malttanut pysyä poissa. Pariskunnalla oli kaksi hyvin pientä lasta, mutta he olivat olleet muuttamassa Pariisiin. Vaunut olivat kuin upouudet ja juuri sellaiset, joita olisi voinut työntää vaikka kuningatar – tai ehkä pikemminkin kuningattaren lastenhoitaja. Pariskunnan vaimo oli pyytänyt niistä vain viisi puntaa. Julius oli varma, että ne olivat paljon arvokkaammat ja että nainen halusi vain auttaa. Mutta jos viimeaikaiset tapahtumat olivat opettaneet Juliukselle jotain niin sen, miten ottaa muiden apu vastaan. Viivyttelämättä ennen kuin avun tarjoaja muuttaisi mielensä. Niinpä hän osti vaunut ja hankasi ne huolella desinfioivalla puhdistusnesteellä, vaikka ne näyttivät valmiiksi hyvin puhtailta. Hän osti uuden patjan ja täkkejä, ja siinä se oli: täydellinen pesä hänen kalliille lastilleen, siihen saakka, kunnes tyttö oppisi kävelemään.

Milloin vauvat oppivat kävelemään? Sitä ei kannattanut kysyä ainakaan Debralta – Juliuksen haihattevalta äidiltä, joka tuntui yleensä olevan muissa maailmoissa patsulilta löyhkäävän kellariasuntonsa uumenissa Westbourne Grovessa. Debran muistikuvat Juliuksen lapsuudesta olivat hatarat. Hänen mukaansa Julius osasi lukea jo kaksivuotiaana, mutta sitä oli vaikea uskoa. Tai ehkä se olikin totta, sillä ainakaan Julius ei muistanut, milloin ei olisi osannut. Lukeminen oli hänelle kuin hengittämistä. Oli miten oli, hän ei voisi eikä aikoiisi luottaa äitinsä kasvataneuvoihin. Hän mietti usein, että oli pienoinen ihme, että hän oli selvinnyt lapsuudesta pahimmista vaurioista. Äiti oli monesti iltaisin jättänyt hänet yksin pinnasänkyyn lähtiessään kulmauksen viinikuppilaan. ”Mitä muka olisi voinut sattua?” äiti kysyi. ”Minähän jätin sinut vain tunniksi.” Kenties se selitti, miksi Julius suhtautui niin suojelevasti omaan tyttärensä. Hän ei halunnut kääntää tytölle selkäänsä hetkeksikään.

Julius katseli uudestaan paljaita seinäiä. Kosteaa hajua ei voinut olla huomaamatta, ja kosteus tarkoittaisi katastrofia. Avaralle parvelle kohoava portaikko oli laho; niin laho, ettei hänen annettu nousta sitä. Kaupan oven molemmilla puolilla oli erkkeri-ikkunat, joista virtasi helmiäisen hohtoinen valo kullanuskeille, tammisille lattialankuille ja katon koristeelliseen rappaukseen. Pöly sai paikan tuntumaan toismaailmalliselta, aavekaupalta, joka odotti odottamistaan, että tapahtuisi jotain: muutos, remontti, uudelleensyntymä.

”Tämä oli alun perin apteekki”, välittäjä sanoi. ”Ja sen jälkeen täällä kaupattiin antiikkia. Tai no, antiikkia ja antiikkia – pelkkää roinaa enemmän kuin uskoisi eläissään näkevänsä.”

Oikeastaan Juliuksen kannattaisi pyytää jonkun ammattilaisen apua – teettää kuntotarkastus, pyytää tarjous kosteus-

mittauksesta – mutta häntä huimasi ja hänen sydämensä hakkasi. Tämä oli oikea ratkaisu. Hän tiesi sen. Yläpuolella oli vielä kaksi kerrosta, jotka olisivat juuri sopivia hänen ja vauvan kodiksi. Kaupan yläkerrassa.

Kirjakaupan.

Hän oli aloittanut etsintänsä kolme viikkoa aiemmin päätettyään, että hänen pitäisi tarttua toimeen, jos hän tahtoisi itselleen ja tyttärelleen edes jotenkin kunnollisen elämän. Hän oli pohtinut kokemustaan, mahdollisuuksiaan, varallisuuttaan ja sitä, mitä yksinhuoltajaisän elämä käytännössä merkitsi, ja tullut siihen tulokseen, että hänellä oli vain yksi vaihtoehto.

Hän oli mennyt kirjastoon, nostanut pöydälle keltaiset sivut ja sen viereen tarkan kartan. Hän oli ottanut keskipisteeksi Oxfordin, valinnut säteeksi kaksikymmentäviisi kilometriä, piirtänyt ympyrän ja miettinyt, millaista olisi asua Christmas Commonissa tai Ducklingtonissa tai Gooseyssä. Sitten hän oli käynyt läpi kaikki keltaisten sivujen kirjakaupat ja ruksinut yli paikkakunnat, joilla ne sijaitsivat.

Hän oli katsonut jäljelle jääneitä paikkakuntia, niitä, joilla ei ollut lainkaan kirjakauppaa. Niitä oli puolenkymmentä. Hän oli tehnyt listan ja käynyt seuraavien päivien aikana jokaisessa, kulkenut busseilla ja vaihtanut linjaa monta kertaa. Kolme ensimmäistä pikkukaupunkia olivat olleet ankeita ja sieluttomia, ja se lannisti häntä niin, että hän oli miltei luovuttanut. Mutta jokin nimessä Peasebrook vetosi häneen, joten hän oli päättänyt etsiä vielä kerran ennen kuin hylkäisi haaveensa.

Peasebrook sijaitsi keskellä Cotswoldsia, Juliuksen ympyrän laidalla: sen kauemmaksi Julius ei halunnut. Hän nousi bussista ja katseli pääkatua. Se oli leveä ja sen laidoilla kasvoi puita, ja sitä reunusti kullankeltaisten talojen sekamelska. Oli

antiikkiliikkeitä, perinteinen lihakauppa, jonka ulkopuolella riippui jänistä ja fasaania ja ikkunassa pulleita makkaroita, joka suuntaan levittäytyvä majatalo, muutama sievä kahvila sekä juustopuoti. Kunnantalon pihamaalla oli naisjärjestön myyjäiset: pukkipöydillä oli suuria, hilloa tihkuvia kakkuja, koreissa multaisia vihanneksia ja ruukuissa kasveja, joissa nuokkui tummanvioletteja ja keltaisia kukkia.

Peasebrook kuhisi, hiljaa mutta määrätietoisesti, kuin mehiläispesä kesäisenä iltapäivänä. Kadulla kulkijat pysähtyivät juttelemaan keskenään. Kahvilat näyttivät sopivan vilkkailta. Kassakoneet kilahtelivat: väki teki ostoksia innolla ja hyvällä halulla. Oli varsin tasokkaan oloinen ravintola, jonka oven ulkopuolella oli laakeripuu ja lasivitriinissä ruokalista, joka ylpeili uudenaikaisella keittiöllä. Oli jopa pikkuinen teatteri, jossa meni *Tärkeintä on olla aito*. Se tuntui lupaavan hyvää. Julius arvosti Oscar Wildea. Hän oli tehnyt Wildesta tutkielmankin: Oscar Wilden vaikutus W. B. Yeatsiin.

Hän päätti pitää näytelmää hyvänä enteenä, mutta jatkoi katujen koluamista siltä varalta, ettei ollut tehnyt taustatyötään riittävän huolellisesti. Häntä pelotti kääntyä kadunkulmasta, jos sen takaa paljastuisikin juuri se, mitä hän ei toivonut löytävänsä. Nyt kun hän oli täällä Peasebrookissa, hän toivoi kaupungista kotia itselleen – heille molemmille. Oli kuitenkin arvoitus, miksei niin viehättävässä paikassa ollut kirjakauppaa.

Olihan kylä vailla kirjakauppaa kylä vailla sydäntä.

Kirjakauppa voisi tehdä kaikesta vielä entistä parempaa – kaikille Peasebrookin asukkaille. Julius kuvitteli jokaisen ohikulkijan asiakkaakseen. Hän näki mielessään heidät kaikki tungeksimassa kaupassa, kysymässä häneltä neuvoa, sujauttamassa ostoksensa kassiin. Julius kuvitteli, miten hän oppisi asiakkaiden suosikit ja inhokit, pistäisi kirjan syrjään jollekulle

tietylle asiakkaalle tietäen, että se osuisi juuri tämän makuun. Miten hän katselisi heidän selaavan kirjoja ja todistaisi heidän illoaan, kun he löytäisivät uuden kirjailijan, uuden maailman.

”Hyväksyisiköhän myyjä röyhkeän tarjouksen?” hän kysyi kiinteistönvälittäjältä, joka kohautti harteitaan.

”Ei auta kuin kysyä.”

”Tässä on paljon työtä.”

”Se on huomioitu jo.”

Julius ilmoitti summan. ”Se on paras ja ainoa tarjoukseni. Enempään minulla ei ole varaa.”

Kun Julius neljä viikkoa myöhemmin allekirjoitti kauppakirjan, hän oli itsekin ihmeissään. Tässä hän oli, ypöyksin maailmassa (no, oli toki hänen äitinsä, mutta äiti oli yhtä käytännöllinen kuin suklaasta tehty teepannu), elämässään vain vauva ja kirjakauppa. Ja kun vauva ojensi meritähden muotoista kättään, Julius antoi sormensa puristettavaksi ja mietti: onpa eriskummallinen elämäntilanne. Kohtalo on toden totta oikullinen.

Mitä jos hän ei olisi nostanut katsettaan juuri silloin, miltei kaksi vuotta sitten? Mitä jos hän olisi seissyt selin ovelle, jatkanut matkaoppaiden järjestelyä ja antanut työkaverinsa palvelu tyttöä, jolla oli tukka kuin Rossettin maalauksesta...

Ja puoli vuotta myöhemmin, kun oli kestetty viikkokaudet pölyä ja likaa, sahausta ja lakaisua ja maalaamista sekä monta hiuksia nostattavaa laskua, muutama silkkaa pakokauhua täynnä oleva hetki ja epälukuisa määrä tavarantoimituksia, kaupan ulkopuolella riippui jälleen kyltti, joka oli maalattu laivastonsiniseksi ja julisti kultakirjaimin: ”Nightingale Books”. Kylttiin ei mahtunut kirjoittamaan ”valioasiakkaiden lukemishankkija”, mutta sellainen hän oli. Kirjakauppias.

Kirjakauppias parasta laatua.

32 vuotta myöhemmin...

Mitä tehdä sillä välin, kun odottaa jonkun kuolemaa?

Kirjaimellisesti odottaa, istuu muovituolissa, joka ei sovi kenenkään takalistolle, ja odottaa viimeistä hengenvetoa, koska toivoa ei enää ole.

Mikään ei tuntunut sopivalta. Käytävän varrella oli huone, jossa saattoi katsella televisiota, mutta se olisi tuntunut sydämettömältä, eikä Emilia oikeastaan välittänyt televisiosta.

Hän ei harrastanut neulomista eikä kirjontaa. Eikä sudokuja.

Hän ei halunnut kuunnella musiikkia, koska pelkäsi häiritsevänsä kuolevaa. Parhaistakin kuulokkeista vuotaisi aavistus rytmiä. Junassa sellainen oli ärsyttävää, kuolinvuoteella luultavasti vielä ärsyttävämpää. Hän ei tahtonut selailla nettiä puhelimellaan. Se tuntui 2000-luvun röyhkeyden huipentumalta.

Eikä koko planeetalla ollut ainuttakaan kirjaa, johon hän olisi pystynyt keskittymään juuri nyt.

Niinpä hän istui vuoteen vieressä ja torkkui. Ja aina silloin tällöin hätkähti hereille peläten, että hetki olisi mennyt ohi. Sitten hän piteli kuolevan kättä muutaman minuutin. Se oli kuiva ja viileä ja lepäsi hänen kädessään liikkumatta. Sitten se

alkoi painaa, mikä suretti häntä, joten hän nosti sen takaisin lakanalle.

Hän torkahti taas.

Aika ajoin hoitajat toivat hänelle kuumaa kaakaota, jos sitä nyt saattoi sellaiseksi kutsua. Se ei ollut kuumaa, vaan haaleaa, ja Emilia oli jokseenkin varma, että sen valmistamisessa ei ollut vahingoitettu ainuttakaan kaakaopapua. Se oli hailakan rusehtavaa, hivenen makeaa vettä.

Pienen maalaissairaalan yövalaistus oli himmeä ja kalmankelmeä. Lämmitys oli liian kovalla ja pienestä huoneesta tuntui loppuvan ilma. Emilia katsoi ohutta sängynpeitettä, sen oranssin ja keltaisen kirjavaa kukkakuviota ja peiton alla lepäävän isänsä liikkumatonta, pientä hahmoa. Isän pääläen yli kaartui pari värinsä menettänyttä hiussuortuvaa. Paksu tukka oli aikoinaan ollut yksi isän näkyvimmistä piirteistä. Isä haroi sitä aina sormillaan pohtiessaan, mitä suosittelisi, seistessään esittelypöydän ääressä miettimässä, mitä panisi sille, tai puhuessaan puhelimesta asiakkaan kanssa. Hiukset olivat yhtä kiinteä osa isää kuin hennonsininen kašmirhuivi, jonka hän jääräpäisesti kietoi kaulaansa kaksin kerroin, vaikka siinä näkyi koin jälkiä. Emilia oli hoidellut koit rivakasti heti huomattuaan ensi merkit. Ne olivat luultavimmin tulleet paksun, ruskean samettitakin mukana, jonka hän oli ostanut hyvän-keveysyyskirppikseltä edellisenä talvena, ja syyllisyys kirpaisi Emiliaa, kun hän ajatteli, että ne olivat iskeneet juuri siihen ainoaan vaatekappaleeseen, johon isä oli vaikuttanut kiintyneen.

Isä oli silloin valittanut epämurkavaa oloa. No, ei niinkään valittanut, isä ei ollut mikään voivottelija. Emilia oli ilmaissut huolensa, ja isä oli viitannut sille tavanomaisen tynesti kintaalla, eikä Emilia ollut jäänyt miettimään asiaa sen enempää.

Sen sijaan hän oli noussut Hong Kongin koneeseen. Kunnes puhelu oli edellisellä viikolla kutsunut hänet takaisin.

”Luulen, että sinun pitäisi tulla kotiin”, sairaanhoitaja oli sanonut. ”Isäsi raivostuu, että soitin sinulle. Hän ei tahdo huolestuttaa sinua. Mutta...”

”Mutta” oli kertonut kaiken. Emilia oli lähtenyt ensimmäisellä lennolla. Ja kun hän oli päässyt perille, Julius oli teeskennellyt vihaista. Mutta se miten Julius oli pidellyt hänen kättään, tiukkaakin tiukemmin, oli kertonut kaiken tarvittavan.

”Isäsi kieltäytyy uskomasta”, sairaanhoitaja sanoi. ”Hän on varsinainen taistelija. Olen todella pahoillani. Teemme kaikkemme, että hänellä olisi mukava olla.”

Emilia nyökkäsi ja ymmärsi viimein. Mukava olla. Ei mahdollisuuksia selvitä. Mukava olla.

Ainakaan isä ei vaikuttanut tuntevan kipuja tai epämukavuutta juuri nyt. Hän oli edellispäivänä syönyt vähän limehyytelöä, hamuillut tutisevia vihreitä lusikallisia innolla. Emilia arveli, että hyytelö rauhoitti isän rohtuneita huulia ja ruti-kuivaa kieltä. Oli kuin pikkulintua olisi syöttänyt, kun isä oli kurkottanut kaulaansa lusikkaa kohti ja aukonut suutaan. Jälkeenpäin isä oli maannut uupuneena ponnistuksestaan. Hän ei ollut syönyt sen enempiä päiväkausiin. Hän eli pelkällä monimutkaisella sekoituksella kipulääkkeitä ja rauhoittavia, joita annosteltiin vuorotellen, jotta paras mahdollinen palliatiivinen hoito toteutuisi. Emilia oli alkanut inhota sanaa palliatiivinen. Se kalskahti ikävältä, ja toisinaan hän epäili, ettei se toiminut. Aika ajoin isä oli vaikuttanut tuskaiselta, ja oli vaikeaa arvioida johtuiko se kivusta vai siitä, että isä tiesi mitä oli tapahtumassa. Mutta Emilia huomasi, että aina lääkkeet eivät tehneet tehtäväänsä. Annostelua korjattiin kieltämättä ripeästi, mutta korjaus ei koskaan vaikuttanut tarpeeksi

nopeasti. Se puolestaan sai Emilian tuskaiseksi. Loputon noidankehä.

Ei oikeastaan loputon, sillä kaikki tosiaan loppuisi. Paluuta ei ollut eikä toipumista kannattanut enää toivoa. Jopa kaikkein optimistisimmat ihmeisiin uskovat tietäisivät sen nyt. Muuta ei ollut tehtävissä, piti vain rukoilla pikaista ja armeiliasta lähtöä.

Sairaanhoitaja kohotti peittoa, katsoi isän jalkoja ja silitti niitä lempein sormin. Hän vilkaisi Emiliaa, ja Emilia ymmärsi, että hetki oli lähellä. Isän iho oli vaaleanharmaa, vaaleanharmaa kuin marmoripatsaat.

Sairaanhoitaja päästi lakanan putoamaan ja hieraisi Emilian olkapäätä. Sitten hän lähti, sillä mitään sanottavaa ei ollut. Kyse oli enää odottamisesta. He olivat tehneet kaiken minkä pystyivät. Ei kipuja, ei ainakaan oletettavasti. Tyyni, hiljainen ympäristö, sillä häämöttävää kuolemaa kohdeltiin hyssyttelevän kunnioittavasti. Mutta kukapa tiesi, mitä kuoleva todella tahtoi? Ehkä hän olisi halunnut mieluummin kuunnella rakasta Elgariaan täyttä huutoa, tai merisäätä kerran toisensa jälkeen? Tai kuulla sairaanhoitajien juoruilevan ja rupattelevan siitä, kenen kanssa he olivat käyneet ulkona edellisiltana ja mitä he aikoivat laittaa iltateen kanssa? Kenties olisi vain tervetullutta, jos saisi harhautettua ajatuksensa omasta lähes-tyvästä lopustaan kaikella jonninjoutavalla?

Emilia istui ja mietti, kuinka kertoa isälle rakastavansa, kun isä luisui tästä maailmasta. Jos hän olisi voinut irrottaa sydämensä ja ojentaa sen isälle, hän olisi tehnyt sen. Tälle ihmeelliselle miehelle, joka oli antanut hänelle elämän, ollut hänen koko elämänsä, ja nyt jätti hänet yksin.

Hän kuiskaili isälle muistojaan ja ajatuksiaan. Hän kertoi isälle tarinoita. Lausui isän lempirunoja.



Sivukaupalla suuria tunteita

#hyvänmielenkirjat

Emilia palaa Cotswoldsissa sijaitsevaan kotikyläänsä tarkoitukseen pelastaa perheyritys: hänen edesmenneen isänsä perustama kirjakauppa Nightingale Books. Kirjanystävillä puoti on unelmien täyttymys ja kyläläisille tärkeä kohtauspaikka. Parhaita juonia ei kuitenkaan kerrota kirjojen sivuilla, sen saa Emilia huomata tutustuuksaan kaupan asiakkaisiin.

Kirjakaupassa kokoontuu koko joukko omalaatuista väkeä. Kartanon omistaja Sarah pakenee ongelmiaan kirjojen pariin. Thomasina puolestaan on ujo pop up -ravintoloitsija – ja toivottoman ihastunut keittokirjahyllyjen välissä tapaamaansa mieheen. Ja sitten on Jackson, avioliittonsa pilannut mies ja nuoren pojan isä, joka pyytää Emilialta neuvoja kirjojen valintaan. Jackson ei kuitenkaan ole täysin sitä, miltä näyttää.

Kaiken lisäksi rakennuttajat haluaisivat ostaa kirjakaupan kiinteistön Emilialta. Se olisi loppu kirjakaupalle, mutta Emilia tarvitsee rahaa. Toisaalta kirjanystävistä on tullut Emilialle kuin perhettä – eikä lupausta isälle olisi helppo rikkoa. Onko oikeita ratkaisuja olemassa?

ISBN 978-952-376-841-3



ISBN 978-952-376-6099

84.2

www.bazarkustannus.fi

